

Tisztelt jelenlévők! Kedves kollégák!

Nagy szeretettel köszöntök mindenkit, nagy öröm, hogy a sok-sok online rendezvény után végre személyesen találkozhatunk, hisz a személyes találkozás varázsát nem tudja pótolni a legmodernebb technika sem!

Több mint két hónapja tart az a bizonytalan, embertpróbáló, elkésztő és lélekrendítő állapot, amit az orosz–ukrán háború váltott ki.

Ukrajnában milliók számára vált kézzelfogható valósággá a háború. Családok, idősek és fiatalok keltek útra a harcok sújtotta területekről.

Előadásom címe *Élet a háború árnyékában. Könyvtári mindennapok háborús időben*. Sokan sokszor elmondjuk, hogy sohasem gondoltuk, hogy megérünk egy háborút, sohasem gondoltuk volna, hogy nagyanyáink, nagyapáink meséi újra aktualitást nyernek. A háborús helyzet sajnos nem ismeretlen Ukrajnában, bár az utóbbi években kevesebb szó esik erről, az ország keleti részén 2014 óta folytak harci cselekmények. Ukrajna és Oroszország viszonya az elmúlt nyolc évben igen feszült volt, de senki nem számított arra, hogy szinte az ország minden megyéjében harci cselekményekre kerül sor. Ahogy a hírekből látjuk, ez a konfliktus túlmutat a két ország határán és egy világméretű válság szélén vagyunk.

Az iskolában azt tanultuk, hogy az orosz és az ukrán nép testvérei egymásnak, hasonló nyelvük, sok a közös történelmükben, kultúrájukban, most viszont döbbenetes látni azt a zsigeri gyűlöletet, ami a két nép közt kialakult az utóbbi időkben. Az autószerelőm szláv akcentussal beszél magyarul, fogalmam sincs, hogy orosz vagy ukrán... ő mondta fájdalmasan, hogy vajon hány száz évnek kell majd eltelni, hogy egy orosz és egyukrán jószívvel fogjon kezét és ölelje át egymást??? Csak reménykedni tudunk, hogy a politikusok által okozott sebek mielőbb be fognak gyógyulni... de még sajnos a tűzszünet sem látszik körvonalazódni...

A háborúk egy kevés embernek nagy nyereséget hoznak, de nagyon soknak elszegényedést, bánatot, fájdalmat és gyászt okoznak. Amit most megélünk, erre nincsenek szavak, nincs magyarázat.

2022. február 24-én az orosz csapatok megtámadták Ukrajnát, egy pillanat alatt átalakult, átértékelődött minden, mindennek a fontossága és jelentősége is. Az első pillanattól hatalmas tömegek menekültek az országon belüli biztonságosabbnak vélt helyekre, amikről nagyon gyorsan kiderült, hogy sajnos

nem az... illetve indultak el a szélrózsa minden irányába. Nagyon sokan boldogulásukat külföldön keresték, keresik, szinte mindennap elmondják a hírekben, melyik ország, mennyi menekültet fogadott be. Magyarország is beállt az önzetlenül segítők sorába, megható látni azt, hogy mennyi jószándékú ember akar segíteni a bajbajutottakon, még akkor is, ha neki magának is nehéz...
KÖSZÖNJÜK!!!

Február 24-e után átalakult minden, bár az ország területén már nyolc éve harcok folynak, annak közvetlen hatását nem éreztük. Mikor híret vettük a háborúnak, abban reménykedtünk, hogy a politikusoknak sikerül minél előbb megegyezni, hisz minden egyes háborús nap újabb emberáldozatokat követel. Minden változhat, sok mindent újjá lehet építeni, fel lehet hozni a gazdaságot... egyet viszont nem... az emberi életet... azokét a katonákét, akik életüket adták ezért a háborúért, azokét a civilekét, akik nők, idősek, gyermekek... akik ártatlan szemlélőkből váltak az értelmetlen háború áldozataivá. Tudjuk, hogy így van mindig háború idején, de ezt megszokni, közönyösen nézni az újabb jelentéseket az sok-sok áldozatról nehéz érzelmek nélkül feldolgozni. Bár Kárpátalját a legutóbbi időkig elkerülték a harci cselekmények, sok kárpátaljai áldozata is van a 2,5 hónapja folyó harcoknak, első halottja egy ungvári magyar katona, Kis Sándor volt, akit szülei, felesége gyászol, gyermekei édesapa nélkül nőnek fel...

Hivatalos orosz kijelentés szerint katonáik nácitlanítás céljából érkeztek Ukrajnába... erre nagyon gyorsan meg is volt az ukrán válasz... az orosz talanítás... nagyon gyorsan a városokban, falvakban átnevezték azokat az utcákat, tereket, amik addig orosz irodalmi és történelmi személyek nevét viselték, nem kivétel ez alól Puskin, Lermontov vagy Csajkovszkij sem... eltávolították szobraikat, emléktábláikat.

Az ukrán kultúra népszerűsítése példátlan intenzitással folyik országon belül és külföldön is. Az Ukrajna Kulturális és Információs Politika Minisztériuma és Ukrajna Nemzeti Kulturális Alap honlapján sok új akciót találunk, melyek az ukrán könyvkiadást népszerűsítik, a menekültek ukrán nyelvű kiadványokkal való ellátását tűzik ki célul. Az ukránokról is elmondható, hogy a baj eggyé kovácsolja a nemzetet, soha nem látott összefogás van az ukránok között, több helyen olvastam, hogy az orosz támadás eredménye az ukrán nemzet egységessé válása lett.

A COVID az elmúlt bő két évben teljesen új élethelyzetet, életritmust alakított ki, azt hittük, ettől nincs lejjebb, de már látjuk, a háború miatt sokkal másabb lett minden. A kárpátaljai iskolákban, óvodákban, kultúrházakban menekültszállások lettek kialakítva, a könyvtárak multifunkcionális intézményekké váltak, a könyvtári dolgozók mindenhol bevethető egyének lettek, hisz az eddig is nyilvánvaló volt, hogy a könyvtárosokra mindig lehet számítani!

A háború idejére a hagyományos könyvtári rendezvényeket (irodalmi estek, könyvbemutatók stb) felfüggesztettük, néhány rövid köszöntővel emlékezünk meg fontos dátumokról.

Előadásomban a kárpátaljai magyar lakta települések könyvtárai által szervezett rendezvényekről fogok szólni a teljesség igénye nélkül.

-Beregszászi Városi Központi Könyvtár: a hét mindennapján nyitva vagyunk, filmvetítés, irodalmi foglalkozásokkal várjuk a menekültek gyermekeit.

A könyvtár folyosóján bookcrossingot alakítottunk ki, ugyanis az ideérkzők közül sokan tovább mennek Magyarország irányába, vagy hazatérnek. Továbbindulás alkalmával, nem a könyvtári könyvek a legfontosabbak, így adománykönyvek közül válogathatnak és vihetnek el a beregszászi lakcímmel nem rendelkezők.

Beregszászi Központi Könyvtárban egy sarkot alakítottunk ki, ahol Szvitlana, a harkovi angoltanár online órát tart, órarend szerint. Könyvekig hatódtunk, mikor elmesélte, hogy jutott el Harkivtól Beregszászig (1300 km), ahol rokonoknál laknak, már itt éltek, mikor egyik nap mutatta, hogy találat érte a szomszéd házat, mutatta képeket, hogy néhány erkéllyel arrébb van a lakása. Szvitlana elmesélte, hogy óvóhelytől, Ukrajna legkülönbözőbb városaig, Lengyelországtól, Németország hány és hány helyről jelentkeznek be tanítványai... Az elmúlt 2,5 hónap alatt könyvtárlátogatóból ismerős lett, mára elmondható, hogy összebarátkoztunk, örömmel látjuk, hogy a tanárnő igen különös kiejtéssel, de nagy lelkesedéssel ízlelgeti a magyar szavakat

Sok érdekes és pozitív eseményről számol be a *Benei Községi Könyvtár* Facebook-oldalán, kolléganóm Holozsay Erzsébet. Benében a római katolikus pébánán vannak elszállásolva menekültek, 20-30 ember, az ő itt-létük megszépítésén dolgoznak a beneiek, hogy feledtessék azokat a borzalmakat, amit elől el kellett hogy hagyják otthonaikat. A helyiek szerették volna, ha megismerik Kárpátalját, a magyarokat, a magyar szokásokat. Húsvétra pászkát

sütöttek, sárgatúrót készítettek, ünnepi menüvel vendégelték meg a plébánián élőket. Úgyanígy megünnepelték az ortodox húsvétot is, a legnagyobb megértésben, a vendégek legnagyobb meglepetésére. A könyvtár Facebook oldalán ezt írta Erzsébet: „Ma az Ortodox egyház ünnepli a Húsvétot, Jézus Krisztus feltámadásának ünnepét! A hozzánk érkezett,- és a Jézus Szíve Római Katolikus plébánián élő menekülteket megleptük egy kis ünnepi ebéddel. Azt hittük, mi viszünk ajándékot számukra, de igazából sokkal többet kaptunk, mint amit adtunk... 😊 Áldott, békés Húsvétot kívánunk mindenkinek, aki ma ünnepli a Krisztus feltámadását!”

A legérdekesebb a benében élőknek a májusfa-állítás volt, Erzsébet elmesélte mi célból állítják, a hallgatóság nagyon meglepődött, mert még a májusfáról és a szerenádról sosem hallottak, de lelkesen készültek beneiek és a menekültek május első éjszakájára.

Benében a harkovi egyetemista, Bogdana ingyenes korrepetálást vállalt reáltantárgyakból, és ukrán nyelvből, már a diáklány Németországban él, ott szeretné folytatni tanulmányait.

Sárosroszi Községi Könyvtárban mindig történik valami érdekes és rendkívüli. A háború borzalmait elől menekülőknél most száraztésztát készítenek a helyiek a könyvtáros, Gáti Gyöngyi vezetésével.

Csapon egy ideig katonák voltak elszállásolva a városi könyvtár olvasótermében.

Több könyvtárban kézműves foglalkozást szerveznek gyerekeknek:

Az ugoicsai Salánkon szintén több menekültcsalád tartózkodik, Csehily Adrienn könyvtárvezető, különböző foglalkozásokat tart a gyerekeknek, a könyvtárban interneten keresztül kapcsolódnak be az itt-tartózkodó iskoláskorú gyerekek az online órákba. Adrienn aktívan részt vesz karitatív szolgálatban is, segít a rászorulóknak a csomagok szétosztásában.

Batáron Gergely Teréz, Tizasalamonban Béres Ágnes kézműves foglalkozásokat szervezett a menekülteknek. Tizasalamonban nagyon népszerű volt az ortodox húsvét előtt a hímestojás készítés, amit ezúttal leginkább ukrán motívumokkal díszítettek. Hogy érdekesebben teljenek az itt-tartózkodók napjai Batáron együtt hímeztek tojást, sütöttek pászkát és szallonát is. A Tiszapéterfalvai kistérségben a könyvtárvezető felel a ruhaneműk szétosztásáért is, ami a batári kultúrházban van lerakva.

Molnár Melinda, a Tiszaújhelyi Községi Könyvtár vezetője igen aktívan segíti a rászorultakat csomagokkal. Több adomány az ő kapcsolatai révén jutott el a településre. Gyerekeknek gyermekdelutánokat szervez, a könyvtár köré lelkes támogató csapat gyűlt, akik mindent megtesznek azért, hogy az itt élők, az ideérkezők kicsit jobban érezzék magukat.

A magyar népviselet napjára az Ungvári járási Eszenyben ismeretterjesztő előadást készítettek a helyi könyvtárban különböző régiók magyar népviseletéről.

Kárpátaljai szórványvidék, Máramaros, Aknaszlatina. A település évszázadok óta magyar-ukrán-román vegyeslakosú. Békében élnek különböző nemzetiségek egymással. Aknaszlatina is menedéket biztosít az ukrán menekültek számára. Legtöbbjüknek sikerült beilleszkedni a közösségbe, és a nagyközség könyvtárát is rendszeresen látogatják. A könyvtár lehetőséget biztosít a menekültek gyermekeinek, hogy együtt olvassanak, rajzoljanak, játszanak a helyi gyerekekkel. A könyvtáros nagyon fontosnak tartja, hogy barátság alakuljon ki a különböző nemzetiségű gyermekek között, úgy hiszi, talán ezzel is kicsit békésebb lehet a jövőnk.

Kétségbeesett reménykedéssel várjuk a mielőbbi békét, szívemből kívánom, hogy Isten áldja meg a föld minden népét és békével és jó kedvvel!

Köszönöm a figyelmet!